

**PROTOKÓŁ Z POSIEDZENIA
RADY DYDAKTYCZNEJ
DLA KIERUNKÓW STUDIÓW BIOETYKA, FILOZOFIA,
INTERNATIONAL STUDIES IN PHILOSOPHY
W DNIU 6 GRUDNIA 2022 r.**

1. Lista obecności

Na podstawie listy obecności profesor Bogdan Dziobkowski, przewodniczący Rady Dydaktycznej, stwierdził kworum.

Lista obecności stanowi załącznik nr 1 do protokołu.

2. Przyjęcie porządku obrad

Profesor Bogdan Dziobkowski poinformował o zmianie w porządku obrad polegającej na przeniesieniu punktu 6 („Omówienie wyników rekrutacji na rok akademicki 2022/2023”) za punkt 8 („Zatwierdzenie tematów prac dyplomowych”).

Profesor Bogdan Dziobkowski zapytał o uwagi do porządku obrad.

Uwag nie zgłoszono.

Przeprowadzono głosowanie w sprawie przyjęcia porządku obrad.

Wynik głosowania:

- ZA: 18
- PRZECIW: 0
- WSTRZYMUJĘ SIĘ OD GŁOSU: 0

Profesor Bogdan Dziobkowski poinformował, że porządek obrad został przyjęty.

3. Zatwierdzenie protokołu z posiedzenia Rady Dydaktycznej w dniu 31 maja 2022 r.

Profesor Bogdan Dziobkowski zapytał o uwagi do protokołu.

Uwag nie zgłoszono.

Przeprowadzono głosowanie w sprawie zatwierdzenia protokołu z posiedzenia Rady Dydaktycznej w dniu 31 maja 2022 r.

Wynik głosowania:

- ZA: 18
- PRZECIW: 0
- WSTRZYMUJĘ SIĘ OD GŁOSU: 0

Profesor Bogdan Dziobkowski poinformował, że protokół został przyjęty.

4. Zatwierdzenie protokołu z obiegowego zatwierdzenia tematów i opiekunów prac dyplomowych w dniu 5 lipca 2022 r.

Profesor Bogdan Dziobkowski zapytał o uwagi do protokołu.

Uwag nie zgłoszono.

Przeprowadzono głosowanie w sprawie zatwierdzenia protokołu z obiegowego zatwierdzenia tematów i opiekunów prac dyplomowych w dniu 5 lipca 2022 r.

Wynik głosowania:

- ZA: 18
- PRZECIW: 0
- WSTRZYMUJĘ SIĘ OD GŁOSU: 0

Profesor Bogdan Dziobkowski poinformował, że protokół został przyjęty.

5. Zatwierdzenie protokołu z obiegowego zatwierdzenia tematów i opiekunów prac dyplomowych w dniu 13 września 2022 r.

Profesor Bogdan Dziobkowski zapytał o uwagi do protokołu.

Uwag nie zgłoszono.

Przeprowadzono głosowanie w sprawie zatwierdzenia protokołu z obiegowego zatwierdzenia tematów i opiekunów prac dyplomowych w dniu 13 września 2022 r.

Wynik głosowania:

- ZA: 18
- PRZECIW: 0
- WSTRZYMUJĘ SIĘ OD GŁOSU: 0

Profesor Bogdan Dziobkowski poinformował, że protokół został przyjęty.

6. Uchwała w sprawie zmiany programu studiów na kierunku bioetyka – studia stacjonarne II stopnia

Profesor Bogdan Dziobkowski poprosił o zreferowanie tego punktu dr Joannę Różyńską (kierownik bioetyki).

Joanna Różyńska:

1) studia na kierunku bioetyka są prowadzone od roku akademickiego 2013/2014. Do tej pory wprowadzono dwie zmiany w programie studiów – były to zmiany małe, wynikające z potrzeby dostosowania programu studiów do różnych obowiązujących przepisów prawa. Proponowana obecnie zmiana jest duża i wynika z namysłu nad koncepcją studiów na kierunku bioetyka; zmiany w programie studiów były konsultowane z osobami zaangażowanymi w prowadzenie zajęć na bioetyce, ze studentami oraz z absolwentami tego kierunku.

2) głównym celem zmiany jest uatrakcyjnienie programu studiów (zwiększenie liczby studentów i absolwentów oraz podniesienie jakości kształcenia). Cele szczegółowe to natomiast: • unowocześnienie i poszerzenie programu studiów; • zwiększenie wpływu studentów na proces studiowania; • ułatwienie studentom – zwłaszcza osobom studiującym na innych kierunkach – godzenia studiów bioetycznych z innymi obowiązkami.

3) zmiany polegają na: a) dodaniu do programu przedmiotów: etyka globalna i środowiskowa, etyka wobec innowacji technologicznych oraz projekt z zakresu bioetyki empirycznej; b) zwiększeniu liczby punktów ECTS przypisanych do przedmiotów do wyboru; c) zmniejszeniu liczby przedmiotów obowiązkowych i poprawieniu ich wewnętrznej koordynacji; d) usunięciu z programu przedmiotów: przedmiot filozoficzny, etyka społeczna i polityczna; bioetyka i edukacja; systemy ochrony zdrowia z elementami polityki zdrowotnej; komisje i konsultacje etyczne (i realizacji, w większości wypadków, efektów uczenia się i treści programowych przypisanych do tych przedmiotów w ramach innych przedmiotów).

4) aby ułatwić studentom godzenie studiów z innymi obowiązkami, program po zmianach przewiduje włączanie do planu studiów w każdym roku akademickim – za zgodą KJD – co najmniej dwóch seminariów bioetycznych prowadzonych w trybie zdalnym.

5) po zmianach, przyporządkowanie kierunku bioetyka do dyscyplin (wg efektów uczenia się) będzie następujące: filozofia – 73%; nauki socjologiczne – 14%; nauki prawne – 13%.

Profesor Bogdan Dziobkowski zgłosił dwie uwagi do wniosku w sprawie zmiany programu studiów na kierunku bioetyka – obie dotyczyły dodania zapisów analogicznych do zapisów we wnioskach dotyczących innych kierunków studiów organizowanych przez Wydział Filozofii:

1) „Student nie może zaliczyć zajęć ogólnouniwersyteckich, uczęszczając na zajęcia organizowane przez Wydział Filozofii UW”;

2) „Przedmiotem wskazanym przez studenta w rozliczaniu etapu studiów nie może być przedmiot, który został już uwzględniony przy zaliczaniu etapu studiów na innym kierunku organizowanym lub współorganizowanym przez Wydział Filozofii UW”

Profesor Bogdan Dziobkowski poprosił o uwzględnienie tych zmian we wniosku.

Profesor Bogdan Dziobkowski skomentował następnie dwa inne zapisy we wniosku:

1) zapis dotyczący zajęć zdalnych: „(...) włączanie do planu studiów w każdym roku akademickim – za zgodą KJD – co najmniej 2 seminariów bioetycznych prowadzonych w trybie zdalnym”.

Zapis we wniosku dotyczący trybu prowadzenia zajęć jest deklaracją, a nie elementem wniosku w sprawie programu/zmiany programu studiów. Zgodnie z zarządzeniem Rektora, KJD może wyrazić zgodę na prowadzenie w danym roku akademickim określonych zajęć w trybie zdalnym – ale musi to być zawsze wskazane w zarządzeniu, wydawanym przed rozpoczęciem roku akademickiego.

Profesor Bogdan Dziobkowski zadeklarował, że w wypadku wskazanych przez dr Różyńską zajęć na kierunku bioetyka będzie, co do zasady, wyrażał zgodę na prowadzenie ich w trybie zdalnym (zwłaszcza jeśli będzie można – równocześnie – zaoferować te zajęcia w ramach oferty Sojusz 4U+ skierowanej do studentów z uczelni zagranicznych).

2) przyporządkowanie kierunku studiów do dyscypliny. Zgodnie z obowiązującymi regulacjami optymalne jest przypisanie kierunku do jednej dyscypliny wiodącej. Jednak w wypadku bioetyki koncepcja kształcenia oraz efekty uczenia się przemawiają za tym, by ten kierunek przyporządkować do trzech dyscyplin: filozofia, nauki socjologiczne i nauki prawne, z tym że dyscypliną wiodącą jest filozofia.

Profesor Urszula Zbrzeźniak zapytała, jaki tytuł uzyskują absolwenci bioetyki (co jest wpisywane w dyplomie).

Profesor Bogdan Dziobkowski odpowiedział, że na dyplomach umieszczany jest zapis o uzyskaniu tytułu magistra w zakresie bioetyki.

Profesor Urszula Zbrzeźniak zapytała, czy na Uniwersytecie Warszawskim są organizowane inne studia z zakresu bioetyki.

Profesor Bogdan Dziobkowski i doktor Joanna Różyńska odpowiedzieli, że istnieją studia podyplomowe związane z tematyką bioetyczną – jedno organizowane przez Wydział Prawa i Administracji oraz drugie organizowane przez Wydział Filozofii.

Profesor Urszula Zbrzeźniak wyraziła wątpliwość, czy usunięcie z programu studiów bioetyki przedmiotu o tematyce filozoficznej jest dobrym rozwiązaniem.

Profesor Paweł Łuków i doktor Joanna Różyńska wyjaśnili, że taka decyzja będzie szczególnie korzystna dla tych studentów bioetyki, którzy są absolwentami kierunków niezwiązanych z humanistyką (np. biologii czy medycyny) – a takich osób, ze względu na specyfikę kierunku, jest wiele. Ktoś, kto nie miał wcześniej do czynienia z problematyką filozoficzną, ma z reguły trudności z realizowaniem zajęć o takiej tematyce. Zauważyli ponadto, że w nowym programie studiów przedmioty „filozoficzne” nadal będą obecne, chociaż w mniejszym wymiarze niż do tej pory.

Profesor Urszula Zbrzeźniak poprosiła o uściślenie, na czym polega „indywidualny projekt empiryczny” (przedmiot dodany w nowym programie studiów). Doktor Joanna Różyńska przedstawiła główne założenia tych zajęć.

W związku z brakiem kolejnych głosów w dyskusji przeprowadzono głosowanie w sprawie zmiany programu studiów na kierunku bioetyka – studia stacjonarne II stopnia.

Wynik głosowania:

- ZA: 18
- PRZECIW: 0
- WSTRZYMUJĘ SIĘ OD GŁOSU: 0

Profesor Bogdan Dziobkowski poinformował, że uchwała została przyjęta.

Profesor Bogdan Dziobkowski podziękował doktor Joannie Różyńskiej za przygotowanie wniosku w sprawie zmian w programie studiów.

7. Uchwała w sprawie limitów przyjęć na studia na rok akademicki 2023/2024 na kierunkach studiów bioetyka, filozofia, International Studies in Philosophy

Profesor Bogdan Dziobkowski przypomniał, że limit miejsc przeznaczony na wszystkie kierunki studiów prowadzone w formie stacjonarnej na Wydziale Filozofii, na rok akademicki 2023/2024 – to 346. Limit jest taki sam jak w ubiegłym roku i dwa lata temu – co jest bardzo dobrą wiadomością w świetle tego, że w ciągu ostatnich kilku lat liczba studentów na Uniwersytecie Warszawskim zmniejszyła się o 7 tysięcy. Następnie profesor Dziobkowski przedstawił szczegółowe propozycje podziału limitu miejsc między poszczególne programy. Limity tegoroczne są takie same jak w roku ubiegłym (z wyjątkiem studiów na kierunku bioetyka – w tym wypadku została obniżona do 8 minimalna liczba studentów potrzebna do uruchomienia kierunku studiów). (Informacje o limitach zostały wcześniej przesłane członkom Rady i stanowią załącznik nr 3 do protokołu.)

Profesor Bogdan Dziobkowski zapytał o uwagi do przedstawionych limitów.

Uwag nie zgłoszono.

Przeprowadzono głosowanie w sprawie limitów przyjęć na studia na rok akademicki 2023/2024 na kierunkach studiów bioetyka, filozofia, International Studies in Philosophy.

Wynik głosowania:

- ZA: 17
- PRZECIW: 0
- WSTRZYMUJĘ SIĘ OD GŁOSU: 1

Profesor Bogdan Dziobkowski poinformował, że uchwała została przyjęta.

8. Zatwierdzenie tematów prac dyplomowych

Profesor Bogdan Dziobkowski zapytał o uwagi do przesłanego wykazu tematów prac dyplomowych (zgłoszono do zatwierdzenia 8 tematów prac dyplomowych).

Uwag nie zgłoszono.

Przeprowadzono głosowanie w sprawie zatwierdzenie tematów prac dyplomowych.

Wynik głosowania:

- ZA: 18
- PRZECIW: 0
- WSTRZYMUJĘ SIĘ OD GŁOSU: 0

Profesor Bogdan Dziobkowski poinformował, że zgłoszone tematy prac dyplomowych zostały zatwierdzone.

Wykaz zatwierdzonych tematów prac dyplomowych stanowi załącznik nr 2 do protokołu.

9. Omówienie wyników rekrutacji na rok akademicki 2022/2023

Profesor Bogdan Dziobkowski omówił wyniki rekrutacji. Szczegółowe dane zostały rozesłane członkom Rady i znajdują się w załączniku nr 4 do protokołu. Profesor Bogdan Dziobkowski podsumował, że tegoroczna rekrutacja była bardzo udana, szczególnie w wypadku kognitywistyki (7 osób na 1 miejsce). Liczba osób przyjętych na bioetykę może wydawać się mała, ale znajduje wytłumaczenie w obserwowanej tendencji dotyczącej podejmowania studiów drugiego stopnia. Jak pokazują dane, studia drugiego stopnia cieszą się coraz mniejszą popularnością – jest tak w wypadku wszystkich uczelni w Polsce, niezależnie od kierunku studiów. Absolwenci studiów pierwszego stopnia wybierają inne kierunki w ramach studiów drugiego stopnia albo w ogóle nie kontynuują studiów. Na Uniwersytecie Warszawskim jest wiele kierunków, gdzie na studia drugiego stopnia przyjmuje się po ok. 20 osób. W świetle tego nasze wyniki rekrutacji na studia drugiego stopnia nie wypadają źle.

Profesor Bogdan Dziobkowski omówił także wyniki rekrutacji prowadzonej w ramach IRK Ukraina. Łącznie w ramach tej ścieżki na kierunki studiów organizowane przez Wydział Filozofii przyjętych zostało 18 osób. Podkreślił, że Wydział Filozofii jest w czołówce pod względem liczby przyjętych kandydatów z Ukrainy (inne wydziały, które cieszyły się największą popularnością wśród kandydatów z Ukrainy, to Wydział Prawa i Administracji, Wydział Nauk Ekonomicznych, Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych, Wydział Lingwistyki Stosowanej i Wydział Zarządzania).

10. Sprawy różne i wolne wnioski

Profesor Urszula Zbrzeźniak przekazała postulat doktora Przemysława Bursztyki dotyczący reaktywacji studiów II stopnia na kierunku filozofia w języku angielskim. Poszerzenie oferty WFZ o takie studia może okazać się atrakcyjne i przyciągnąć większą liczbę kandydatów, także tych z zagranicy.

Następnie profesor Urszula Zbrzeźniak zwróciła uwagę na problem zmniejszającej się liczby studentów Wydziału Filozofii w kontekście minimalnej liczby studentów na zajęciach (stanowiącej warunek uruchomienia zajęć). Jako jedną z przyczyn wskazała to, że program studiów drugiego stopnia na kierunku filozofia jest nieczytelny – studenci oczekują wskazania, co dokładnie będą robić na zajęciach, jaką wiedzę uzyskają, jakich kompetencji nabędą. W jaki sposób można to zmienić? Po pierwsze, grupując przedmioty przewidziane w programie studiów – czyli fakultety, seminaria i wykłady monograficzne – i tworząc w ten sposób ścieżki tematyczne (np. wiedza o sztuce i społeczeństwie, polityka i społeczeństwo). Po drugie, wprowadzając do programu studiów – i proponowanych ścieżek – seminaria cykliczne (np. dotyczące historii feminizmu), które odbywałyby się każdego roku i poszerzały wiedzę

przekazywaną np. na fakultetach. Dzięki tym zmianom studenci otrzymywaliby kompletną wiedzę z danej dziedziny. Nie musieliby też samodzielnie wybierać zajęć – te byłyby narzucone w ramach ścieżki.

Zdaniem profesor Urszuli Zbrzeźniak studenci cenią studia pierwszego stopnia na filozofii, ale jako kontynuację – w ramach studiów drugiego stopnia – wybierają studia na innych wydziałach, np. Artes Liberales (być może dlatego, że inne kierunki studiów zapewniają absolwentom uzyskanie „namacalnych” kompetencji).

Profesor Urszula Zbrzeźniak dodała, że w przyszłości trzeba by też przemyśleć program studiów I stopnia na filozofii.

Profesor Paweł Łuków zapytał, czy są znane statystyki dotyczące popularności studiów podyplomowych (na Uniwersytecie Warszawskim w ogóle i na Wydziale Filozofii). Być może absolwenci studiów pierwszego stopnia wybierają raczej taką formę kontynuacji kształcenia (bardziej praktyczną) niż studia drugiego stopnia.

Profesor Bogdan Dziobkowski potwierdził, że studia podyplomowe cieszą się rosnącą popularnością i jest obserwowany model: najpierw studia pierwszego stopnia, potem studia podyplomowe. Dotyczy to także studiów podyplomowych organizowanych przez Wydział Filozofii.

Profesor Bogdan Dziobkowski odniósł się następnie do uwag profesor Urszuli Zbrzeźniak:

1) zainteresowanie studiami drugiego stopnia na kierunku filozofia w języku angielskim było znikome – i dlatego ten kierunek został zamknięty. Uruchamianie nowego kierunku studiów drugiego stopnia w sytuacji, gdy na całym Uniwersytecie występują poważne problemy z rekrutacją na studia drugiego stopnia, byłoby ryzykowne, zwłaszcza że studia prowadzone w języku angielskim są kosztochłonne;

2) obecna sytuacja na studiach drugiego stopnia na kierunku filozofia jest bardzo dobra, mimo że zmniejszyła się liczba osób przyjętych na studia. Jest też dużo lepsza niż w innych ośrodkach. Wynika to przede wszystkim z tego, że – w przeciwieństwie do lat poprzednich – zdecydowana większość przyjętych osób to absolwenci filozofii, którzy mają kompetencje do uczestniczenia w zajęciach, często specjalistycznych. To z kolei pozytywnie wpływa na poziom zajęć. Takie osoby są też realnie zainteresowane studiami – przede wszystkim: podejmują je, uczęszczają na zajęcia i z reguły kończą studia. Wcześniej, gdy na filozofię przyjmowano 90 osób, ok. 70 stanowili absolwenci innych kierunków niż filozofia. Duża część z nich w ogóle nie podejmowała studiów i nie zapisywała się na zajęcia. Teraz studentów na studiach drugiego stopnia jest mniej, ale są to osoby zmotywowane do studiowania i angażowania się w prowadzenie badań. Bardzo pozytywny wpływ na jakość studiów drugiego stopnia miało wprowadzenie dwa lata temu nowych zasad rekrutacji, opartych na rozmowach kwalifikacyjnych, sprawdzającej predyspozycje kandydatów do studiowania filozofii (wcześniej ranking kandydatów był układany w oparciu o oceny na dyplomie);

3) elastyczność programu studiów drugiego stopnia na filozofii – to, że żadne zajęcia nie są studentom narzucane – jest jego dużą zaletą;

4) seminaria, które można by określić jako „cykliczne”, są prowadzone na Wydziale Filozofii. To zajęcia, które od wielu lat odbywają się pod tym samym tytułem, ale każdego roku są omawiane inne zagadnienia, zmieniają się też podtytuły zajęć;

5) kompetencje nabywane przez absolwentów studiów drugiego stopnia, czyli efekty uczenia się, są podane we wniosku o prowadzenie kierunku studiów, a wniosek jest dostępny np. na stronie internetowej Wydziału Filozofii.

Profesor Urszula Zbrzeźniak wyraziła wątpliwość, czy kandydat rozważający podjęcie studiów zapoznaje się z takimi dokumentami.

Dodała też, że nie jest za pozbawieniem programu elastyczności, ale za pogrupowaniem zajęć, co zwiększy komplementarność i koherentność poszczególnych zajęć i będzie ułatwieniem dla studentów.

Odnosząc się do cyklicznych seminariów, które są już prowadzone na Wydziale Filozofii, profesor Urszula Zbrzeźniak wskazała na zmianę, którą proponuje: teraz to, jakie zajęcia są wprowadzane do oferty dydaktycznej (w wypadku seminariów: czy są to zajęcia cykliczne, czy o zmiennej tematyce), zależy od preferencji prowadzących. Może się więc zdarzyć, że zajęcia cykliczne przestaną się odbywać. Wprowadzając ścieżki, można by wymusić na prowadzących prowadzenie seminariów cyklicznych.

Agnieszka Nawara przyznała, że docierają do niej głosy, że programy studiów pierwszego i drugiego stopnia na filozofii są zbliżone i dlatego absolwenci studiów pierwszego stopnia kontynuują studia na naszym wydziale.

Doktor Natalia Juchniewicz poparła pomysł pogrupowania zajęć i wprowadzenia ścieżek.

Dodała również, że z jej dyskusji ze studentami wynika, że część studentów kończących studia pierwszego stopnia na filozofii jest „zmęczona”, absolwenci mają poczucie, że w programie studiów było np. za dużo zajęć z zakresu filozofii analitycznej. Takie osoby często kontynuują studia na innych wydziałach, mając nadzieję, że właśnie tam rozwiną swoje zainteresowania.

Doktor Natalia Juchniewicz zaproponowała, by przemyśleć sposób nauczania historii filozofii na studiach pierwszego stopnia (i wymiar godzinowy tych zajęć). Przez to, że zajęć historycznych jest dużo, nie starcza czasu na realizowanie, w odpowiednim wymiarze, zajęć specjalistycznych, na których omawiano by zagadnienia współczesne i aktualne.

Profesor Urszula Zbrzeźniak zgodziła się, że nauczanie historii filozofii na studiach pierwszego stopnia wymaga rewizji i urealnienia. Historia filozofii jest ważna, także w kontekście innych dziedzin filozofii (trudno np. uczyć epistemologii bez zaplecza historycznofilozoficznego). Studenci rozpoczynający studia nie mają takiej wiedzy.

Zdaniem profesor Urszuli Zbrzeźniak bardzo ważne jest to, by zmusić osoby prowadzące zajęcia do realizowania tego, co jest wskazane w sylabusie. Warto by też przejrzeć sylabusy poszczególnych zajęć kursowych, nie tylko z historii filozofii, i poprawić je, uzgadniając treści poszczególnych sylabusów – tak aby w sylabusach różnych zajęć nie powtarzały się te same

teksty. Być może trzeba by też zmniejszyć liczbę lektur omawianych na ćwiczeniach (aby studenci mieli mniej tekstów do czytania z tygodnia na tydzień).

Profesor Urszula Zbrzeźniak zaznaczyła, że sprawy programu studiów powinny być omawiane w szerszym gronie; w dyskusji powinni uczestniczyć wszyscy pracownicy prowadzący zajęcia na Wydziale Filozofii.

Profesor Piotr Schollenberger poparł pomysł wprowadzenia ścieżek i grupowania przedmiotów. Byłoby to ułatwieniem dla studentów.

Profesor Paweł Łuków stwierdził, że ewentualna zmiana programu studiów drugiego stopnia powinna pójść albo w kierunku specjalizacji, albo – wręcz przeciwnie – w kierunku maksymalnie szerokiej interdyscyplinarności. Wskazał też na problem związany z proponowanymi ścieżkami: znacząco ograniczy to swobodę pracowników w wyborze tematyki zajęć autorskich, które chcą prowadzić. Teraz panuje w tym względzie duża dowolność.

Jeśli chodzi o obecność tych samych tekstów w sylabusach różnych zajęć kursowych – zdaniem profesora Łukowa nie jest to mankament. Studentom to nie przeszkadza, poza tym jednorazowa lektura danego tekstu nie oznacza, że tekst został przeczytany ze zrozumieniem.

Profesor Bogdan Dziobkowski zgodził się, że czytanie tych samych tekstów na różnych zajęciach jest korzystne dla studentów. Czasami jest wręcz niezbędne do prawidłowego zrozumienia omawianej problematyki: teksty filozoficzne mają różne aspekty, niektóre teksty muszą być omawiane zarówno np. na epistemologii, jak i na historii filozofii analitycznej.

Profesor Bogdan Dziobkowski zauważył ponadto, że proponowane przez profesor Urszulę Zbrzeźniak uzgadnianie treści różnych sylabusów byłoby trudne – sylabusy mają charakter autorski.

Profesor Paweł Łuków i doktor Natalia Karczewska zgodzili się z uwagą o trudnościach z uzgadnianiem treści różnych sylabusów.

Doktor Natalia Karczewska zasygnalizowała dwa problemy związane z proponowanymi zmianami i wprowadzeniem ścieżek: 1) oferta seminariów na Wydziale Filozofii jest bardzo rozbudowana. Część z nich nie otwiera się (z powodu nieosiągnięcia minimalnej liczby zapisanych osób), treści niektórych z nich pokrywają się; 2) pracownicy wydziału zawsze mieli dowolność w tym, jakie zajęcia prowadzą (np. seminarium, a nie wykład monograficzny) i jaka jest tematyka zajęć. Pomysł zmuszania pracowników do prowadzenia określonych zajęć może być bardzo trudny do zrealizowania.

Doktor Anna Dzedzic odniosła się do kwestii nauczania historii filozofii. Zauważyła, że aby zrealizować postulat efektywniejszego nauczania historii filozofii, trzeba by znacząco zwiększyć wymiar godzinowy zajęć z historii filozofii (a w dyskusji pojawiła się uwaga doktor Natalii Juchniewicz, że zajęć tego typu już jest za dużo). Poza tym istnieje ryzyko „koncertu życzeń” – różni prowadzący prawdopodobnie mieliby różne preferencje co do tego, na jakie treści należy kłaść nacisk.

Profesor Bogdan Dziobkowski przypomniał, jak złożonym procesem jest zmiana programu studiów: ostatnią taką próbę podjęto kilka lat temu, na forum ówczesnej Komisji Dydaktycznej; dyskutowano o jednej zmianie, polegającej na dodaniu do listy fakultetów nowych zajęć; wielogodzinna dyskusja nie doprowadziła do żadnej konkluzji (zgłaszano różne, często nierealistyczne, czy wręcz wykluczające się postulaty) i ostatecznie programu nie zmieniono. Pojawiła się też – również nierozstrzygnięta – kwestia prowadzenia seminariów na tych studiach (kto może takie zajęcia prowadzić, a kto nie).

Profesor Bogdan Dziobkowski zaznaczył, że aktualnie obowiązujący program studiów (zarówno pierwszego, jak i drugiego stopnia) jest efektem wypracowanego kompromisu.

Doktor Natalia Juchniewicz zapytała, czy jest realna szansa na zmianę programu studiów, skoro stanowiłoby to naruszenie kompromisu.

Profesor Adrian Kuźniar wyraził zdanie, że są możliwości poprawienia programu studiów bez naruszania kompromisu.

Następnie profesor Bogdan Dziobkowski odniósł się do uwagi profesor Urszuli Zbrzeźniak, że „pocieszamy się tym, że w innych jednostkach jest gorzej”. Jego zdaniem filozofia na Uniwersytecie Warszawskim po prostu stoi na wysokim poziomie. Dane z prestiżowego rankingu QS pokazują, że nasze studia są lepsze od większości studiów filozoficznych prowadzonych na uniwersytetach w Europie Zachodniej. Widać to także, gdy prześledzi się losy absolwentów, którzy znajdują zatrudnienie po studiach i robią często olśniewające kariery.

Profesor Urszula Zbrzeźniak odpowiedziała, że mimo takich perspektyw niewielu absolwentów studiów pierwszego stopnia kontynuuje je w ramach studiów drugiego stopnia.

Doktor Joanna Różyńska wyraziła opinię, że głównym problemem naszych studiów drugiego stopnia jest to, że nie są rozpoznawalne („nie mają twarzy”). Wprowadzenie wspomnianych ścieżek mogłoby to poprawić.

Profesor Bogdan Dziobkowski przyznał, że mankamentem studiów organizowanych przez Wydział Filozofii jest to, że część zajęć (fakultety, seminaria, wykłady monograficzne) jest wspólna dla wszystkich studentów obu stopni. W praktyce trudno to jednak zmienić.

Profesor Adrian Kuźniar zgodził się, że ścieżki w programie studiów mogłyby być korzystne wizerunkowo. Skrytykował jednak pomysł narzucania formy czy tematyki zajęć: przymuszania studentów do chodzenia na określone zajęcia w ramach ścieżek – a prowadzących do prowadzenia określonych seminariów lub wykładów monograficznych. Te ostatnie typy zajęć pracownicy powinni prowadzić zgodnie z ich aktualnymi zainteresowaniami badawczymi.

Profesor Bogdan Dziobkowski wyjaśnił, że wizerunkowy (marketingowy) aspekt ścieżek jest już realizowany – na spotkaniach w ramach dni otwartych kandydaci na studia są informowani, że mogą wybrać różne zajęcia (fakultety, seminaria, wykłady monograficzne) z obszaru, który ich interesuje (np. filozofia języka czy filozofia polityki) i stworzyć w ten sposób zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia.

Zwrócił też uwagę na kolejne problemy, które może wygenerować wprowadzenie ścieżek. Może okazać się, że chęć udziału w danej ścieżce wyrazi mała liczba studentów. Niezależnie od liczby uczestników ścieżkę i tak trzeba będzie uruchomić, chociaż będzie to zupełnie nieopłacalne finansowo. (Praktyka nieuruchamiania ścieżek, które są podane w programie studiów nie powinna mieć miejsca.) Takie ryzyko może powstać niezależnie od liczby ścieżek.

Profesor Paweł Łuków odniósł się do uwag, że ścieżki byłyby pomocne dla studentów (ułatwiałyby im dobór zajęć) – zamiast ścieżek można by wprowadzić do planu zajęć oznaczenia kolorystyczne; jednym kolorem byłyby zaznaczane zajęcia o tematyce społecznej, innym – o tematyce politycznej itd.

Doktor Natalia Karczewska zaproponowała, że pomysły stojące za ścieżkami można by zrealizować nie w formie zmian w programie studiów, ale instruktażu dla studentów.

Profesor Bogdan Dziobkowski zgodził się z uwagą profesora Adriana Kuźniara dotyczącą tego, że pracownicy powinni prowadzić zajęcia zgodne ze swoimi zainteresowaniami i pracą badawczą. Przypomniał, że studenci – zwłaszcza ze studiów drugiego stopnia – powinni autentycznie uczestniczyć w badaniach naukowych i być wdrażani w prowadzenie badań. Taka jest rola uniwersytetu (uczelni badawczej). Cel ten nie zostanie osiągnięty, jeśli pracownicy będą prowadzić narzucone seminaria cykliczne zamiast zajęć zgodnych z ich aktualnymi zainteresowaniami badawczymi.

Profesor Urszula Zbrzeźniak stwierdziła, że na program studiów należy patrzeć z szerszej perspektywy – pod kątem tego, co jest przydatne dla studentów, a nie swoich własnych zainteresowań badawczych.

Profesor Adrian Kuźniar wyraził wątpliwość, by ktokolwiek spośród pracowników WFZ patrzył na program studiów wyłącznie pod kątem swoich zainteresowań. Zauważył, że oprócz autorskich seminariów czy wykładów w programie studiów drugiego stopnia są też fakultety, których sylabusy są stałe (zajęcia powtarzają się każdego roku).

Profesor Bogdan Dziobkowski przyznał, że na studiach drugiego stopnia powinno być oferowane coś, czego nie ma na studiach pierwszego stopnia. To mogłoby zachęcić absolwentów naszego wydziału do kontynuowania studiów.

Profesor Bogdan Dziobkowski zauważył, że opinia, że zmiana programu studiów drugiego stopnia (polegająca np. na dodaniu ścieżek) będzie skutkowałą większym zainteresowaniem tymi studiami – jest oderwana od realiów. Zainteresowanie studiami drugiego stopnia ogólnie maleje – dotyczy to wszystkich uczelni i wszystkich kierunków. Jest to efekt procesów zachodzących w społeczeństwie, innego podejścia młodych ludzi do studiowania, masowego zmieniania kierunku po ukończeniu studiów pierwszego stopnia. Nie da się tego uniknąć, zmieniając program studiów.

Profesor Urszula Zbrzeźniak stwierdziła, że dopiero po wprowadzeniu proponowanych zmian okaże się, czy były one skuteczne, czy nie.

Następnie profesor Urszula Zbrzeźniak zwróciła uwagę, że realnym problemem, z którym niedługo trzeba się będzie zmierzyć, jest ryzyko likwidowania zajęć (głównie seminariów) z powodu zbyt małej liczby zapisanych osób.

Profesor Bogdan Dziobkowski odpowiedział, że realnym problemem jest brak doktorantów na Wydziale Filozofii (jeszcze kilka lat temu było ich ponad 100, teraz nie ma ich prawie w ogóle). Doktorant zapisany na zajęcia był liczony „podwójnie” (dzięki przelicznikowi), co pozwalało łatwiej osiągnąć minimalną liczbę osób zapisanych na zajęcia. Nie zgodził się, że problem dotyczy liczby studentów uczestniczących w zajęciach – liczba osób realnie uczęszczających na zajęcia (a nie tylko na nie zapisana) nie zmieniła się w ostatnich latach.

Profesor Urszula Zbrzeźniak stwierdziła, że ma inne dane (uzyskane od osób prowadzących ćwiczenia do fakultetów) i wynika z nich, że studentów jest realnie mniej niż kiedyś. Zasygnalizowała, że społeczność Wydziału Filozofii będzie musiała zmusić się do przemyślenia i rozwiązania tego problemu.

Profesor Piotr Schollenberger podsumował ustalenia dotyczące pomysłu ścieżek. Powstałyby trzy ścieżki, w ich skład wchodziłyby np. dwa fakultety, dwa wykłady monograficzne i dwa lub trzy seminaria. Do takiego planu dobieramy konkretne zajęcia – zgłaszamy pracownikom zapotrzebowanie na określone zajęcia i szukamy osoby, która poprowadzi np. wykład monograficzny o feminizmie. Nie odbywałoby się to na zasadzie przymusu, ale sugestii, próśby. Pracownicy nadal mogliby prowadzić zajęcia autorskie.

Profesor Bogdan Dziobkowski zauważył, że – jak pokazuje doświadczenie – to właśnie w wypadku wykładów monograficznych najtrudniej jest znaleźć prowadzących. Większość osób woli prowadzić seminaria. Jeśli ktoś chce poprowadzić w przyszłym roku wykład monograficzny dotyczący feminizmu, to może zgłosić propozycję takich zajęć.

Wywiązała się następnie krótka dyskusja dotycząca tego, ile osób podejmujących studia drugiego stopnia to absolwenci Wydziału Filozofii. Zdaniem profesor Urszuli Zbrzeźniak ta liczba maleje. Profesor Bogdan Dziobkowski podkreślił, że dane empiryczne przemawiają przeciwko temu twierdzeniu. Poruszono też problem dużego odpływu studentów studiów pierwszego stopnia. Profesor Bogdan Dziobkowski i profesor Piotr Schollenberger zauważyli, że te tendencje dotyczą wielu kierunków na Uniwersytecie.

Profesor Adrian Kuźniar, w ramach podsumowania całej dyskusji dotyczącej ścieżek i programu studiów drugiego stopnia, zauważył, że wprowadzanie zmian dla zmian nie jest dobrym pomysłem. Zmiany należy wprowadzać wtedy, gdy są przesłanki wskazujące, że wprowadzeniem zmian można coś ulepszyć.

Profesor Bogdan Dziobkowski poparł tę uwagę.

Profesor Urszula Zbrzeźniak przekazała propozycję, którą usłyszała od pewnej studentki: zorganizowanie wśród studentów ankiety i zapytanie ich o różne pomysły, opinie i przemyślenia dotyczące programu studiów.

W związku z tym, że nie zgłoszono żadnych innych uwag i spraw, profesor Bogdan Dziobkowski podziękował za dyskusję i zamknął posiedzenie.

Załączniki:

1 – Lista obecności na posiedzeniu Rady Dydaktycznej dla kierunków studiów bioetyka, filozofia, International Studies in Philosophy w dniu 6 grudnia 2022 r.

2 – Lista tematów prac dyplomowych zatwierdzonych na posiedzeniu Rady Dydaktycznej w dniu 6 grudnia 2022 r.

3 – Limity przyjęć na studia na rok akademicki 2023/2024 na kierunkach studiów bioetyka, filozofia, International Studies in Philosophy

4 – Wyniki postępowania rekrutacyjnego w roku 2022 na Wydziale Filozofii

Protokołowała
Alicja Chybińska

Przewodniczący Rady Dydaktycznej
Bogdan Dziobkowski